

ADOLF FRIDRIKSSON

ÁRSSKÝRSLUR FORNLEIFASTOFNUNAR ÍSLANDS 1998-2001

1998

Starfslið

Árið 1998 voru tólf starfsmenn í föstu starfsliði Fornleifastofnunar: Adolf Friðriksson, Anna Hermannsdóttir, Benjamín Jósefsson, Elín Ósk Hreiðarsdóttir, Helgi Bragason, Hildur Gestsdóttir, Gavin Lucas, Mjöll Snæsdóttir, Orri Vésteinsson, Ragnar Edvardsson, Howell M. Roberts og Sædís Gunnarsdóttir. Þar af voru sex í fullu starfi en aðrir í hluta-störfum. Auk þeirra unnu við fornleifaskráningu, fornleifauppgrið og önnur verkefni: Gróa Másdóttir, Jón Kjaran, Magnús Á. Sigurgeirsson, María Reyndal, Natascha Mehler, Pétur H. Árnason og Michèle Smith.

Á árinu var Gavin Lucas ráðinn ritstjóri *Archaeologia Islandica* og skólastjóri Fornleifaskólans í hlutastarfi. Um haustið var Anna Hermannsdóttir lögfræðingur ráðin í stöðu framkvæmdastjóra. Alls voru 19 á launaskrá, í 8 stöðugildum.

Fornleifarannsóknir

Hofstaðir í Mývatnssveit: Unnið var að öðrum áfanga rannsókna á fornbylinu við Hofstaði með fjárhagslegum stuðningi Rannís, National Geographic og National Science Foundation. Haldið var áfram rannsóknum á fyllingu í jarðhúsi sunnan skálatóftar, á tóft við suðvesturhorn og

norðvesturhorn skála, en árið áður höfðu þar komið í ljós leifar viðbyggingar við skálann sem og leifar af stöku húsi sem stóð skammt vestan við hann. Rannsóknin var sem fyrr unnin undir stjórn Adolfs Friðrikssonar, Gavin Lucas og Orra Vésteinssonar. Auk þeirra unnu að rannsókninni Garðar Guðmundsson, sem var á vegum Þjóðminjasafns Íslands, Hildur Gestsdóttir, Howell M. Roberts, Karen Milek, Magnús Á. Sigurgeirsson, Thomas McGovern frá Hunter College, Mjöll Snæsdóttir, Ragnar Edvardsson og Ian Simpson frá Stirling University.

Neðri-Ás: Að ósk Þjóðminjasafns tók FSÍ að sér rannsókn á fornum kirkjuleifum á Neðra-Ási. Rannsóknin leiddi í ljós leifar af lítilli timburkirkju frá hámiðöldum og kirkjugarði með gröfum frá 11. öld.

Þingvellir: Að ósk Þingvallanefndar var gerð úttekt á stöðu fornleifarannsóknna á Þingvöllum og lagðar fram tillögur um rannsóknir, kynningu og verndun fornleifa þar.

Alþingishúsreitur: Mjöll Snæsdóttir gerði athugun á mannvistarleifum vestan Alþingishússins. Var þessi könnun gerð að ósk Alþingis vegna fyrirhugaðra framkvæmda.

Beinarannsóknir: Hildur Gestsdóttir beinafræðingur rannsakaði aldur og kyn allra kumlfundinna beina. Var rannsóknin

gerð í tilefni af nýrri útgáfu Kumla og haugfjár. Þá rannsakaði hún sérstaklega bein sem fundist hafa nýlega við jarðrask eða rannsóknir, þ.e. frá Mið-Sandfelli, Svarfhóli, Glerá og Neðra-Ási.

Fornleifaskráning

Svæðisskráning: Gerð var svæðisskráning á Fljótsdalshéraði (4551 minjastaður), Tjörnesi (611 staðir), í Hafnarfjarðarkaupstað (1204 staðir) og byrjað á Ölfushreppi. Þar að auki voru færðir á skrá um 700 staðir vegna almennrar heimildakönnunar og undirbúnings vegna aðalskráningar og annarrar vettvangsvinnu.

Aðalskráning: Jafnframt var unnið að aðalskráningu á 10 stöðum. Unninn var fimmti áfangi í Eyjafjarðarsveit (383 staðir), þriðji áfangi á Akureyri (141 staður), þriðji áfangi í Skútustaðahreppi (290 staðir), síðari áfangi á Akranesi (228 staðir), fyrsti áfangi í Glæsibæjarhreppi (185 staðir) og lokið við skráningu í Grafningshreppi (326 staðir), í Hrísey (45 staðir), á afrétti Ölfushrepps (64 staðir) og á jörðunum Möðruvöllum í Hörgárdal (40 staðir) og Laufási (73 staðir).

Á árinu voru því færðar á svæðisskrá alls 7.132 minjar, en 1.775 minjar á aðalskrá. Í árslok voru 24.111 minjastaðir á skrá stofnunarinnar, þar af hafa 5.354 verið skráðir á vettvangi.

Fornleifaefirlit

Umhverfismat: FSÍ kannaði fornleifar í tilefni af umhverfismati á Reykjanes-skaga, Eyjabökkum, í Fljótsdal og við Grenivíkurveg.

Aðrar athuganir: Athugaður var

mannabeinafundur við Glerá á Akureyri að ósk Þjóðminjasafns.

Útgáfa

Archaeologia islandica: Um áramótin 1998-1999 kom úr prentun fyrsta hefti tímarits FSÍ, *Archaeologia islandica*. Er þetta hefti einkum helgað Hofstaðarannsóknunum, en þar er einnig að finna efni um fornleifaskráningu o.fl. Ritstjóri er Gavin Lucas.

Kuml og haugfé: Árið 1997 hófst vinna við endurútgáfu á doktorsritgerð Kristjáns Eldjárns, Kuml og haugfé og var henni haldið áfram á þessu ári. Í ritnefnd eiga sæti Adolf Friðriksson ritstjóri, Þór Magnússon þjóðminjavörður og Þórarinn Eldjárn. Michèle Smith, sem er fyrrum nemandi fornleifaskóla FSÍ, vinnur nú að doktorsritgerð um skartgripir frá víkingaöld við háskólann í Glasgow. Var hún fengin til að teikna kumlfundna gripir fyrir nýju útgáfuna. Ritstjóri ásamt Elínu Ó. Hreiðarsdóttur sáu um textavinnu og rannsóknir.

Stóraborg: Þjóðminjaráð óskaði eftir að FSÍ tæki að sér að ljúka úrvinnslu á rannsóknargögnum frá Stóruborg og gefa rannsóknirnar út í veglegri bók. Árið 1998 var einkum unnið að tölvusetningu gripaskrár og frágangi uppgraftarskýrslu í umsjá Mjallar Snæsdóttur og Orra Vésteinsonar.

Skýrslur Fornleifastofnunar: Á þessu ári voru gefnar út 25 skýrslur í fjölriti, sjá nánar ritaskrá hér að aftan.

Kennslumál

Fornleifaskólinn: Sumarið 1998 var 2. starfsár Fornleifaskóla FSÍ. Alls bárust 27 umsóknir og teknir voru inn 16

nemendur frá Bandaríkjunum, Englandi, Skotlandi og Íslandi: Lisa Sarah Alter, Colin Amundson, Sarah Beveridge, Elín Ósk Hreiðarsdóttir, Abby Hunt, Andrew Leykam, Linda Livolsi, Ruth Maher-Sasloff, Cameron McNeil, Sandra Meadows, Ralph O'Connor, Constance Rocklein, Bengta Ryste, Clayton Tinsley, Meredith Vasta og Jonas Wesley. Kennarar voru Adolf Friðriksson, Garðar Guðmundsson, Mjöll Snæsðóttir, Gavin Lucas, og Orri Vésteinsson frá Fornleifastofnun, Árni Einarsson frá Rannsóknarstöð Náttúruverndarráðs við Mývatn, Karen Milek frá Cambridge, Tom McGovern frá New York og Ian Simpson frá Stirling.

Kennslan fór fram á Hofstöðum í Mývatnssveit. Fengu nemendur leiðsögn á vettvangi og haldnir fyrirlestrar í bæki-stöð leiðangursins í Hafralækjarskóla. Meðal námsefnis var saga íslenskrar fornleifafræði, íslensk fornleifaskráning, kirkjufornleifafræði, vitnisburður plöntuleifa, skordýraleifa og dýrabeina í fornleifafræði, líffræði Mývatns og umhverfis þess. Hlaut FSÍ úthlutun á fjárlögum frá Alþingi vegna skólahlaldsins.

Auk þessa sáu kennarar frá FSÍ um hluta af námskeiði í miðaldafræðum fyrir erlenda stúdenta sem Stofnun Sigurðar Nordal hélt í júlí, og leiðbeindu nemendum sem unnu ritgerðir um fornleifafræði á ýmsum námsstigum við HÍ, Glasgow, Bergen og Lyon.

Síðustu ár hefur stofnunin haft í undirbúningi að hefja reglubundna kennslu í fornleifafræði á háskólastigi. Haustið 1998 hófst tilraunakennsla í íslenskri fornleifafræði til MA-prófs.

Alþjóðlegt samstarf

NABO: Fyrir hönd NABO og FSÍ sótti Orri Vésteinsson 28th Arctic Workshop í Boulder, Colorado og Annual conference of the American Association of Archaeologists í Philadelphiu.

Ritaskrá 1998

Adolf Friðriksson (1998) Ársskýrslur Fornleifastofnunar Íslands. *Archaeologia islandica* 1, 154-163.

— (1998) *Fornleifakönnun vegna Fljótsdalsvirkjunar*, FS053-98141, Reykjavík.

— (1998) Ómenningararfur Íslendinga. *Skírnir* 172, 451-455.

Adolf Friðriksson og Orri Vésteinsson (1998) Arfleifð fortíðar - fornleifaskráning í Eyjafjarðarsveit. *Súlu* XXV, 38, 119-137.

— (1998) Fornleifarannsóknir á Hofstöðum í Mývatnssveit 1991-1992. *Archaeologia islandica* 1, 74-91.

— (1998) Fornleifarannsóknir á Hofstöðum í Mývatnssveit - gryfja sunnan skála. *Archaeologia islandica* 1, 92-109.

— (1998) *Fornleifarannsóknir í Skálholti. Greinargerð og tillögur*, FS083-98111, Reykjavík.

— (1998) Fornleifaskráning-Brot úr íslenskri vísindasögu. *Archaeologia islandica* 1, 14-44.

— (1998) Hofstaðir 1998. Samantekt og yfirlit. *Hofstaðir 1998. Framvinduskýrslur/Preliminary Reports*, FS062-91016, Reykjavík.

— (1998) (ritstj.): *Hofstaðir 1998. Framvinduskýrslur/Preliminary Reports*, FS062-91016, Reykjavík.

— (1998) Hofstaðir í Mývatnssveit-Yfirlit 1991-1997. *Archaeologia islandica* 1, 58-73.

— (1998): Ísleif - A Database of Archaeological Sites in Iceland. *Archaeologia islandica* 1, 45-46

— (1998) *Um fornleifar á Þingvöllum - frumathugun*, FSÍ, FS061-98121, Reykjavík.

Birna Gunnarsdóttir, Guðný Zoëga, Mjöll

- Snæsdóttir, Orri Vésteinsson og Sædís Gunnarsdóttir (1998) *Fornleifaskráning í Hjaltastaðaþinghá* II, FS050-96031, Reykjavík.
- Elín Ósk Hreiðarsdóttir (1998) *Lesið úr kumlum: Hvaða upplýsingar veita grafir um forn samfélög?* Ópr. BA ritgerð. Félagsvísindadeild, HÍ, Reykjavík.
- Elín Ósk Hreiðarsdóttir og Orri Vésteinsson, (1998) *Fornleifaskráning í Eyjafirði XI: Fornleifar í Saurbæjarhreppi sunnan Djúpadalárs og vestan Eyjafjarðarar*, FS067-94017, Reykjavík.
- Elín Ósk Hreiðarsdóttir, Orri Vésteinsson og Sædís Gunnarsdóttir (1998) *Fornleifaskráning í Skútustaðahreppi* II, FS049-96012, Reykjavík.
- Elín Ósk Hreiðarsdóttir og Ragnheiður Traustadóttir (1998) *Fornleifar í Hvammi og Hvammsvík*, FS045-97061, Reykjavík.
- Hildur Gestsdóttir (1998) *Kyn- og lífaldursgreiningar á beinum úr íslenskum kumlum*, FS055-98151, Reykjavík.
- (1998) *Rannsókn á beinum frá Stóra-Sandfelli í Skriðdal*, FS048-98021, Reykjavík.
- (1998) *Rannsókn á beinum frá Svarfhóli í Laxárdal*, FS047-98021, Reykjavík.
- (1998) *Rannsókn á beinum úr kirkjugarðinum að Neðra-Ási í Hjaltadal*, FS057-98171, Reykjavík.
- Hildur Gestsdóttir og Orri Vésteinsson (1998) *Beinafundur við Glerá í Kræklingahlíð*, FS059-98191, Reykjavík.
- (1998) *Fornleifakönnun á Reykjanesi*, FS060-98201, Reykjavík.
- Hildur Gestsdóttir og Sædís Gunnarsdóttir (1998) *Fornleifaskráning í Hafnarfirði I. Svæðisskráning fornleifa í Hafnarfirði*, FS065-98132, Reykjavík.
- (1998) *Fornleifaskráning í Hafnarfirði II. Fornleifar milli Skerseyrar og Langeyrar*, FS063-98131, Reykjavík.
- Gavin Lucas (1998) Area A Excavation Report. *Hofstaðir 1998. Framvinduskýrslur/Preliminary Reports*, FS062-91016, Reykjavík.
- (1998) Prehistory at Hofstaðir: An Introduction to the 1996-97 Excavations. *Archaeologia islandica* 1, 119-122.
- Magnús Á. Sigurgeirsson (1998) Gjósulagarannsóknir á Hofstöðum 1992-1997. *Archaeologia islandica* 1, 110-118.
- Tom McGovern (1998) Area G Excavation Report. *Hofstaðir 1998. Framvinduskýrslur / Preliminary Reports*, FS062-91016, Reykjavík.
- Tom McGovern, Ingrid Mainland og Tom Amorosi (1998) Hofstaðir 1996-1997. Preliminary Zooarchaeological Report. *Archaeologia islandica* 1, 123-128.
- Karen Milek, Ian Simpson og Sarah Beveridge (1998) Geoarchaeological Sampling Report. *Hofstaðir 1998. Framvinduskýrslur/Preliminary Reports*, FS062-91016, Reykjavík.
- Mjöll Snæsdóttir (1998) *Alþingishúsréitur: Samantekt um mannvistarleifar vestan Alþingishúss*, FS046-98011, Reykjavík.
- (1998) (ritstj.) *Árbók hins íslenska fornleifafélags 1996-1997*.
- Orri Vésteinsson (1998) *Fornleifar á afrétti Ölfushrepps*, FS064-97013, Reykjavík.
- (1998) *Fornleifarannsókn á Neðra Ási í Hjaltadal 1998*, FS068-98173, Reykjavík.
- (1998) Hvað er stekkjavegur langur? *Archaeologia islandica* 1, 47-57.
- (1998) Íslenska sóknaskipulagið og samband heimila á miðöldum, *Íslenska söguþingið 28.-31. maí 1997, Ráðstefnurit I*, 147-166.
- (1998) *Menningarminjar við fyrirhugað vegarstæði á Grenivíkurvegi*, FS052-98081, Reykjavík.
- (1998) Patterns of Settlement in Iceland. A Study in Pre-History. *Saga-Book of the Viking Society XXV*, 1-29.
- (1998) *Vígðalauug í Laugardal. Greinargerð*, FS054-98041, Reykjavík.

- (1998) [ritdómur:] Guðrún Ása Grímsdóttir, ed. (1997). *Um landnám á Íslandi*. Fjórtn erindi. Ráðstefnurit. Reykjavík, Vísindafélag Íslendinga. *Archaeologia islandica* 1, 150-153.
- (1998) [ritdómur:] Jón Hnefill Aðalsteinson. Blót í heiðnum sið á Íslandi. *Saga. Tímarit Sögufélags XXXVI*, 285-89.
- Orri Vésteinsson og Sædís Gunnarsdóttir (1998) *Fornleifar í Grafningi*, FS069-98181, Reykjavík.
- (1998) *Fornleifaskráning í Glæsibæjarhreppi I*, FS070-98041, Reykjavík.
- (1998) *Fornleifaskráning í Eyjafirði X: Fornleifar í landi Akureyrar norðan Glerár*, FS051-95027, Reykjavík.
- Ragnar Edvardsson (1998) Area D Excavation Report. *Hofstaðir 1998. Framvindu-skýrslur/Preliminary Reports*, FS062-91016, Reykjavík.
- (1998) *Fornleifakönnun vegna Djúpvegur í Ísafirði*, FS056-98161, Reykjavík.
- Howell M. Roberts (1998) Area E Excavation Report. *Hofstaðir 1998. Framvindu-skýrslur/Preliminary Reports*, FS062-91016, Reykjavík.
- (1998) *Neðri-Ás. Áfangaskýrsla*, FS058-98172, Reykjavík.
- Ian M. Simpson, Karen Milek og Garðar Guðmundsson (1998) Archaeological Sediments and Site Formation at Hofstaðir, Mývatn, NE-Iceland. *Archaeologia islandica* 1, 129-142.

1999

Árið 1999 jókst starfsemi stofnunarinnar töluvert. Alls voru 27 einstaklingar við störf í lengri eða skemmri tíma í um 8,5 stöðugildum. Velta stofnunarinnar var 25 mkr. Unnið var að 34 verkefnum og í öllum landsfjórðungum.

Starfslið

Árið 1999 voru þrettán starfsmenn í föstu starfsliði Fornleifastofnunar: Adolf Friðriksson, Anna Hermannsdóttir, Benjamín Jósefsson, Elín Ósk Hreiðarsdóttir, Garðar Guðmundsson, Helgi Bragason, Hildur Gestsdóttir, Gavin Lucas, Mjöll Snæsdóttir, Orri Vésteinsson, Ragnar Edvardsson og Sædís Gunnarsdóttir. Þar af voru sjö í fullu starfi en aðrir í hlutastörfum. Auk þeirra unnu við fornleifaskráningu, fornleifauppgröft og önnur verkefni: Oscar Aldred, Anna Hallgrímsdóttir, Tom Barry, Bergsteinn Gunnarsson, Birna Lárusdóttir, Jenny Bredenberg, Tim Horsley, Jannie Ebsen, Magnús Á. Sigurgeirsson, Margrét Stefánsdóttir, Natascha Mehler, Oddgeir Hansson, Christine Sheard, Michèle Smith, Sólveig Heiðberg, Gróa Másdóttir, Sunna Þórarinsdóttir, Jóna Kristín Ámundadóttir og Íris Ragna Stefánsdóttir.

Fornleifarannsóknir

Alþingishúsreitur: Gerð var rannsókn á mannvistarleifum á byggingarreit milli Tjarnargötu, Vonarstrætis og Kirkjustrætis vegna fyrirhugaðra framkvæmda. Verkið var unnið fyrir Alþingi og í samstarfi við Árbæjarsafn. Uppgrefti lauk á árinu en úrvinnsla gagna stendur yfir.

Fornbeinarannsóknir: Hildur Gestsdóttir beinafræðingur rannsakaði aldur og kyn allra kumlfundinna beina. Var rannsóknin gerð í tilefni af nýrri útgáfu Kumla og haugfjár. Hildur tekur einnig þátt í rannsókn á gigt og áhrifum hennar á bein.

Hofstaðir í Mývatnssveit: Rannsóknunum á fornbylinu við Hofstaði var

haldið áfram, með fjárhagslegum stuðningi Rannís, National Geographic og National Science Foundation. Suðurendi skálans var rannsakaður, sem og jarðhús og aðrar byggingaleifar við suðurenda skálatóftar. Einnig fannst bænhús og kirkjugarður frá miðöldum.

Laufás í Eyjafirði: Vegna viðgerða á gamla bænum í Laufási óskaði Þjóðminjasafn eftir því að stofnunin tæki að sér rannsókn þar. Grafinn var skurður undir bæjargöngum og út á hlað.

Neðri-Ás í Hjaltadal: Lokið var við uppgröft á kirkju og kirkjugarði frá miðöldum. Rannsóknin var samstarfsverkefni Fornleifastofnunar og Þjóðminjasafns.

Skálholt: Að ósk Skálholtsstaðar var gerð úttekt á stöðu rannsókna og gerðar tillögur að nýjum rannsóknum.

Staðfræði kumla: Á árinu hófst rannsókn á staðsetningu kumla í samstarfi við Þjóðminjasafn. Voru 40 staðir athugaðir á vettvangi.

Sveigakot í Mývatnssveit: Grafið var í öskuhaug og litla skálarúst og staðfest að á Sveigakoti eru forvitnilegar leifar kotbýlis frá landnámsöld.

Vígðalaug í Laugardal: Gerð var smávægileg rannsókn á Vígðulaug og staðfest að hún er óbreytt frá fyrstu gerð.

Þingvellir: Að ósk Þingvallanefndar var gerð rannsókn á mannvistarleifum við Þingvallakirkju. Þar komu í ljós leifar eldri kirkjugrunns.

Fornleifaskráning

Svæðisskráning: Gerð var svæðisskráning fyrir Grímsnes (1075 staðir), Ölfushrepp (1204 staðir), Borgarfjörð sunnan Skarðsheiðar (1258 staðir), austur-

hluta Rangárvallasýslu (4949 staðir) og Kaldrananeshrepp (427 staðir), auk ýmissa minni svæða.

Aðalskráning: Jafnframt var unnið að aðalskráningu víða um land. Unninn var sjötti og síðasti áfangi í Eyjafjarðarsveit (359 staðir), fjórði og síðasti áfangi í Skútustaðahreppi (371 staður), annar í Glæsibæjarhreppi (203 staðir), fyrsti áfangi í Dalvíkurbyggð (600 staðir), í Kaldrananeshreppi (122 staðir) og Grímsnesi (175 staðir). Þá var allur Tjörneshreppur skráður (586 staðir). Fornleifar voru einnig skráðar vegna aðalskipulags í Þorlákshöfn (49 staðir), á Hvanneyri (66 staðir), á Arnarstapa og Hellnum (392 staðir) og á Laugum í Reykjadal (58 staðir).

Deiliskráning: Vegna deiliskipulags voru 6 staðir skráðir í landi Selfoss, 12 staðir í landi Kirkjubóls í Skutulsfirði og 19 á Suðureyri við Súgandafjörð.

Í rannsóknarskyni voru 19 staðir í Þjórsárdal skráðir.

Á árinu voru því færðar á svæðisskrá alls 9.532 minjar, en 3.026 minjar á aðalskrá. Í árslok voru alls 35.222 minjastaðir á skrá stofnunarinnar, þar af höfðu 8.380 verið skráðir á vettvangi.

Fornleifaeftirlit

Umhverfismat: FSÍ kannaði fornleifar í tilefni af umhverfismati á eftirtöldum stöðum:

a) Reyðarfjörður, b) fyrirhugað línustæði frá Fljótsdal til Sómastaðagerðis í Reyðarfirði, c) Búðarháls, d) Tjörnvegur, e) Bjarnarflag, f) Álftanesvegur, g) Fossland við Selfoss.

Grafningsvegur: Að ósk Vegagerðar og Þjóðminjasafns var gerð minniháttar

könnun á meintum fornleifum í vegarstæði. Ekki fundust þar neinar fornar mannvistarleifar.

Útnesvegur: Að ósk Vegagerðar voru fornleifar sem næst liggja fyrirhuguðu vegarstæði Útnesvegur við Búðir á Snæfellsnesi merktar.

Þingvellir: Gerð var úttekt á fornleifum í landi Þingvalla, Svartagils og Brúsastaða, vegna fyrirhugaðra framkvæmda í tilefni af Þjóðhátíð á Þingvöllum árið 2000.

Kennslumál

Fornleifaskóli: Sumarið 1999 var 3. starfsár Fornleifaskóla FSÍ. Að þessu sinni bárust 25 umsóknir um skólavist. Fyrri ár hefur fjöldi nemenda verið 12-15, en var nú fjölgað í 20. Þar af voru 5 nemendur sem sótt höfðu námskeiðið áður. Nemendurnir komu frá Bandaríkjunum, Finnlandi, Íslandi, Spáni og Svíþjóð: Colin Amundsen, Michelle Besson, James Boyle, Elín Hreiðarsdóttir, Federico Fiondella, Adriana Franco de Sa, Ashley Hazel, Eugene Lewis, Andrew Leykam, Linda Livolsi, Ruth Maher, Daniel McGovern, Jessica McNeil, Kevin Mears, Neus Piqué, Connie Rocklein, Elin Simonsson, Kasia Solon, Sophie Åkerman Thomsen og Johanna Vuolteenaho.

Kennarar og leiðbeinendur voru frá Bandaríkjunum, Bretlandi, Svíþjóð og Íslandi: Árni Einarsson, Oscar Aldred, Jenny Bredenberg, Ragnar Edvardsson, Adolf Friðriksson, Hildur Gestsdóttir, Garðar Guðmundson, Tim Horsley, Gavin Lucas, Karen Milek, Howell Roberts, Mjöll Snæsdóttir, Orri Vésteinsson, Magnús Á. Sigurgeirsson,

Tom McGovern og Ian Simpson.

Sem fyrr fór kennslan fram á Hofstöðum í Mývatnssveit. Fengu nemendur leiðsögn á vettvangi og fyrirlestrar voru haldnir í bækistöð leiðangursins í Hafralækjarskóla. Meðal náms-efnis var saga íslenskrar fornleifafræði, íslensk fornleifaskráning, kirkjufornleifafræði, vitnisburður plöntuleifa, skordýraleifa og dýrabeina í fornleifafræði, líffræði Mývatns og umhverfis þess. Hlaut FSÍ úthlutun á fjárlögum frá Alþingi vegna skólahaldsins.

Auk þessa sáu kennarar frá FSÍ um hluta af námskeiði í miðaldafræðum fyrir erlenda stúdenta sem Stofnun Sigurðar Nordal hélt í júlí, og leiðbeindu nemendum sem unnu ritgerðir um fornleifafræði á ýmsum námsstigum við HÍ, Glasgow, Tours, Bamberg og Hunter College. Haustið 1998 hóf Elín Ósk Hreiðarsdóttir nám til MA prófs við FSÍ og er hún fyrsti nemandinn sem skráður hefur verið í þetta nám. Meistararitgerð hennar fjallar um sörvistölur á Íslandi.

Alþjóðlegt samstarf

Norrænt samstarf: Á árinu fékkst verulegur styrkur frá NOS-H til rannsókna á byggingarlist víkingaaldar. Verkefnið er unnið í samstarfi Fornleifastofnunar, Kaupmannahafnar-háskóla og Minjasafnsins í Stavanger. Á Íslandi munu rannsóknir m.a. beinast að bæjaleifum í Þjórsárdal og að Hofstaðaskálanum.

Evrópskt samstarf: Komið var á samstarfi við Háskólann í Flórens sem er í forsvari fyrir áætlun um umsóknir í sjóði á vegum Evrópubandalagsins, sem miða einkum að þróun margmiðlunar-

tækni í fornleifafræði.

INIS: Haustið 1998 hélt íslensk-skoski samstarfshópurinn samráðsfund. Kom þar m.a. fram sú hugmynd að hefja tilraunir með fjarkönnunaraðferðir á Íslandi. Sumarið 1999 kom Tim Horsley til Íslands með búnað frá Háskólanum í Bradford og gerði mælingar á Hofstöðum, Neðra-Ási, Sílastöðum, í Skálholti og á Þingvöllum. Tókust þessar mælingar vel og er fyrirhugað að halda þeim áfram næstu ár.

Beinarannsóknir: Hildur Gestsdóttir heimsótti rannsóknarstofur í New York og Madison í Bandaríkjunum og kom á samstarfi við vísindamenn um greiningu strontium ísótópa í íslenskum beina-grindum.

Útgáfa og miðlun

Kuml og haugfé, endurútgáfa: Vinnu við handrit að 2. útgáfu Kumla og haugfjár lauk að mestu á þessu ári, og var sem fyrr í umsjá Adolfs Friðrikssonar.

Stóraborg: Að þessu sinni var unnið að rannsóknum á gripum úr beini, bronsi og tini, stafílátum, tréspónum og trékömbum, auk þess sem greining byggingaleifa hélt áfram. Er verkið í umsjá Mjallar Snæsdóttur og Orra Vésteinssonar.

Orðasafn íslenskrar fornleifafræði: Árið 1999 fékkst styrkur frá Málræktarsjóði til að taka saman orðasafn fyrir íslenska fornleifafræði. Er verkið unnið í samstarfi við Félag íslenskra fornleifafræðinga.

Skýrslur Fornleifastofnunar: Á þessu ári voru gefnar út 48 fjölrítaðar skýrslur, sjá nánar ritaskrá hér að neðan.

Miðlun menningarsögulegra upplýsinga: Á árinu hófst samstarfsverkefni

FSÍ, Landssímans, Landmótunar og fleiri aðila um stafræna útgáfu á efni um fornleifar. Veitti Rannís höfðinglegan styrk til þróunar netvænnar útgáfu á Ísleifu, gagnagrunni FSÍ.

Ritaskrá 1999

Adolf Friðriksson (1999) *Ársskýrsla Fornleifastofnunar Íslands 1998*, Reykjavík.

Adolf Friðriksson og Orri Vésteinsson (1999) *Akranes. Fornleifaskrá*, FS066-97052, Reykjavík.

— (1999) *Fornleifakönnun vegna fyrirhugaðra framkvæmda í landi Þingvalla, Svartagils og Brúsastaða*, FS088-99071, Reykjavík.

— (1999) *Fornleifar á Búðarhálsi og í Þóris-tungum. Könnun vegna Búðarhálsvirkjunar*, FS096-99141, Reykjavík.

— (1999) Leyndardómar Hofstaðaminja. Brot úr íslenskri forsögu, *Lesbók Morgunblaðsins*, 1. maí 1999.

Adolf Friðriksson og Magnús Á. Sigurgeirsson (1999) *Fornleifakönnun á fyrirhuguðu línustæði frá Fljótsdal til Reyðarfjarðar*, FS097-99151, Reykjavík.

Birna Lárusdóttir og Orri Vésteinsson (1999) *Fornleifaskráning í Grímsneshreppi I*, FS103-99061, Reykjavík.

Jenny Bredenbergh (1999) *Finds. Hofstaðir 1999*, FS102-91017, G. Lucas (ritstj.), Reykjavík.

Elín Ósk Hreiðarsdóttir og Adolf Friðriksson (1999) *Fornleifakönnun vegna fyrirhugaðra framkvæmda við álver í Reyðarfirði*, FS093-99121, Reykjavík.

Elín Ósk Hreiðarsdóttir og Orri Vésteinsson (1999) *Fornleifaskráning í Glæsibæjarhreppi II*, FS101-98042, Reykjavík.

— (1999) *Fornleifaskráning í Skútustaðahreppi III: Fornleifar við sunnanvert Mývatn, milli Haganess og Garðs*, FS086-96013, Reykjavík.

Garðar Guðmundsson (1999) *Botanical*

- Remains. *Hofstaðir 1999*, FS102-91017, G. Lucas (ritstj.), Reykjavík.
- Hildur Gestsdóttir (1999) *Fornleifaskráning í Ölfushreppi I. Fornleifar í Þorlákshöfn*, FS081-99011, Reykjavík.
- (1999) *Heilsufarssaga Íslendinga I. Forrannsókn*, FS105-99191, Reykjavík.
- (1999) The Medieval Churchyard. *Hofstaðir 1999*, FS102-91017, G. Lucas (ritstj.), Reykjavík.
- Hildur Gestsdóttir og Orri Vésteinnsson (1999) *Fornleifaskráning í Borgarfjarðarsýslu I. Svæðisskráning í Borgarfirði sunnan Skarðsheiðar*, FS085-9904, Reykjavík.
- (1999) *Fornleifaskráning í Ölfushreppi II. Svæðisskráning í Ölfus- og Selvogshreppi*, FS084-99012, Reykjavík.
- Timothy John Horsley (1999) *A preliminary assessment of the use of routine geophysical techniques for the location, characterisation and interpretation of buried archaeology in Iceland*. (Unpubl. MSc. diss.) Dept. of Archaeological Sciences. Univ. of Bradford.
- (1999) Geophysical survey. *Hofstaðir 1999*, FS102-91017, G. Lucas (ritstj.), Reykjavík.
- Gavin Lucas (1999) Excavation Results. Area A - AB. *Hofstaðir 1999*, FS102-91017, G. Lucas (ritstj.), Reykjavík.
- (1999) Excavation Results. The Field Enclosure. *Hofstaðir 1999*, FS102-91017, G. Lucas (ritstj.), Reykjavík.
- (1999) (ritstj.): *Hofstaðir 1999*, FS102-91017, Reykjavík.
- Magnús Á. Sigurgeirsson (1999) Greinargerð um gjóskulög. *Hofstaðir 1999*, FS102-91017, G. Lucas (ritstj.), Reykjavík.
- K. Milek og I. Simpson (1999) Geoarchaeological Investigations. *Hofstaðir 1999*, FS102-91017, G. Lucas (ritstj.), Reykjavík.
- Oddgeir Hansson (1999) *Menningarminjar á fyrirhuguðu framkvæmdasvæði við Tjörnesveg*, FS106-98121, Reykjavík.
- Orri Vésteinnsson (1999) Excavation Results. Area G. *Hofstaðir 1999*, FS102-91017, G. Lucas (ritstj.), Reykjavík.
- (1999) *Fornleifakönnun. Álftanesvegur milli Engidals og Selskarðs*, FS087-99081, Reykjavík.
- (1999) *Fornleifakönnun - Bjarnarflag*, FS099-99171, Reykjavík.
- (1999) *Fornleifakönnun -Fossland við Selfoss*, FS098-99161, Reykjavík.
- (1999) *Fornleifakönnun við Vígðulaug í Laugardal*, FS090-98042, Reykjavík.
- (1999) *Fornleifarannsókn við Þingvallakirkju*, FS104-98122, Reykjavík.
- (1999) *Fornleifaskráning í Eyjafirði XIII: Fornleifar í Hrísey*, FS071-98061, Reykjavík.
- (1999) *Menningarminjar á Hólum og lóð Laugaskóla í Reykjadal*, FS100-99181, Reykjavík.
- Orri Vésteinnsson og Sædís Gunnarsdóttir (1999) *Fornleifar í Rangárvallasýslu I* (4 hefti), FS095-99021, Reykjavík.
- (1999) *Menningarminjar á Fljótsdalshéraði og í Borgarfirði eystra. Greinargerð um svæðisskráningu*, FS072-98081, Reykjavík.
- (1999) *Menningarminjar í Borgarfirði eystra. Svæðisskráning*, FS074-98083, Reykjavík.
- (1999) *Menningarminjar í Eidaþinghá í S-Múlasýslu. Svæðisskráning*, FS075-98084, Reykjavík.
- (1999) *Menningarminjar í Fljótsdalshreppi í N-Múlasýslu. Svæðisskráning*, FS078-98087, Reykjavík.
- (1999) *Menningarminjar í Jökuldals- og Hlíðarhreppi. Svæðisskráning*, FS080-98089, Reykjavík.
- (1999) *Menningarminjar í Loðmundarfirði í N-Múlasýslu. Svæðisskráning*, FS073-98082, Reykjavík.
- (1999) *Menningarminjar í Skriðdal í S-Múlasýslu. Svæðisskráning*, FS077-98086, Reykjavík.

- (1999) *Meningarminjar í Tunguhreppi í N-Múlasýslu. Svæðisskráning*, FS079-98088, Reykjavík.
- (1999) *Meningarminjar í Vallnahreppi í S-Múlasýslu. Svæðisskráning*, FS076-98985, Reykjavík.
- Neus Piqué (1999) Insect remains. *Hofstaðir 1999*, FS102-91017, G. Lucas (ritstj.), Reykjavík.
- Ragnar Edvardsson (1999) *Deiliskráning á Flateyri*, FS082-99051, Reykjavík.
- (1999) *Deiliskráning á Kirkjubóli í Engidal*, FS091-9911, Reykjavík.
- (1999) *Deiliskráning á Suðureyri*, FS092-9910, Reykjavík.
- (1999) Excavation Results. Area D, *Hofstaðir 1999*, FS102-91017, G. Lucas (ritstj.), Reykjavík.
- (1999) *Fornleifaskráning í Kaldrananes-hreppi í Strandasýslu*, FS094-99131, Reykjavík.
- Ian A Simpson, Karen B Milek and Garðar Guðmundsson (1999) A re-interpretation of the Great Pit at Hofstaðir, Iceland, Using Sediment Thin Section Micromorphology. *Geoarchaeology: An International Journal* 14:6, 511-530.
- C. Tinsley (1999) Zooarchaeology: Some Preliminary Notes, *Hofstaðir 1999*, FS102-91017, G. Lucas (ritstj.), Reykjavík.

2000

Alls voru 24 einstaklingar við störf í lengri eða skemmri tíma. Unnið var að 33 verkefnum og í öllum landsfjórðungum. Fjöldi ritverka var 30. Velta stofnunarinnar var 29,5 mkr. Hér að neðan er fjallað nánar um einstaka þætti starfseminnar.

Starfslið

Árið 2000 voru 17 starfsmenn í föstu

starfsliði Fornleifastofnunar: Adolf Friðriksson, Anna Hallgrímsdóttir, Anna Hermannsdóttir, Benjamín Jósefsson, Birna Lárusdóttir, Elín Ósk Hreiðarsdóttir, Garðar Guðmundsson, Helgi Bragason, Hildur Gestsdóttir, Inga Elín Guðmundsdóttir, Gavin Lucas, Mjöll Snæsdóttir, Oddgeir Hansson, Orri Vésteinsson, Ragnar Edvardsson, Howell M. Roberts, og Sædís Gunnarsdóttir. Þar af voru fimm í fullu starfi en aðrir í hlutastörfum. Auk þeirra unnu við fornleifaskráningu, fornleifauppgröft og önnur verkefni: Oscar Aldred, Margrét Stefánsdóttir, Karen Milek, Christine Sheard, Michèle Smith, Sólveig Heiðberg og Sölvi Sigurðarson. Alls voru 24 launþegar á árinu, í 9,1 stöðugildi.

Fornleifarannsóknir

Beinarannsóknir: Hildur Gestsdóttir beinafræðingur rannsakaði beinaleifar frá Hofstöðum í Mývatnssveit, Neðri-Ási í Hjaltadal og úr kumli á Þverá í Laxárdal. Hildur tekur einnig þátt í rannsókn á gigt og áhrifum hennar á bein og vinnur forrannsóknir við verkefnið Heilsufarssaga Íslendinga sem hlaut styrk frá Rannís.

Bjarneyjar: Fornleifastofnun tók þátt í samnorræna verkefni FISHING Communities of the North. Grafnir voru könnunarskurðir á Bjarneyjum í leit að vísbendingum um þykkt og varðveislu mannvistarlaga.

Hofstaðir í Mývatnssveit: Rannsóknnum á fornbylínu við Hofstaði var haldið áfram sem fyrri ár. Suðurendi skálans var rannsakaður, sem og jarðhús og aðrar byggingaleifar við suðurenda skálatóftar. Einnig var rannsakað bænhús og kirkjugarður frá miðöldum. Auk

Fornleifastofnunar tóku Stirling University og Hunter College NY þátt í rannsókninni, sem jafnframt naut styrkja frá Rannís, NOS-H og National Science Foundation.

Sveigakot í Mývatnssveit: Haldið var áfram rannsóknum á skálarústinni í Sveigakoti og kom m.a. í ljós að þar hefur verið reist bú heldur fyrr en á Hofstöðum, eða mjög snemma á landnámsöld. Við uppgröftinn komu í ljós 2 jarðhús. Er skálinn einn sá minnsti sem fundist hefur á Íslandi.

Þjórsárdalur: Á árinu var hafist handa við nýtt rannsóknarverkefni, Vestnordisk Byggeskikk, sem miðar að því að endurskoða viðteknar hugmyndir um húsagerð við Norður-Atlantshaf á víkingaöld og fram á miðaldir. Verkefnið er unnið í samstarfi við Dansk Polar Center og Arkeologisk Museum í Stavanger, fyrir styrk úr norræna hugvísindasjóðnum (NOS-H), og undir stjórn Steffen Stummann Hansen, Jochen Komber og Orra Vésteinssonar. Í júní var farinn leiðangur í Þjórsárdal og teiknaðar upp fornþæjarleifar þar.

Fornleifaskráning

Svæðisskráning: Gerð var svæðisskráning fyrir Reykjahverfi, Ljósavatns-, Bárðdæla- og Aðaldælahreppa í S-Þingeyjarsýslu (3062 staðir) og Eyjafjalla- og Landeyjahreppa í Rangárvallasýslu (3421 staður) auk ýmissa minni svæða, þ.e. héraðshluta (1638 staðir á Reykjanesi, 145 í Norðurárdal í Skagafirði, 535 í Héðinsfirði) og stakra jarða (11 staðir í Austureyri).

Aðalskráning: Jafnframt var unnið að aðalskráningu víða um land. Lokið var

2. áfanga í Grímsneshreppi (503 staðir), skráðar voru fornleifar í Djúpárhreppi (146 staðir) og Hveragerði (47 staðir). Skráðar voru allar fornleifar í Innri-Akranshreppi (279 staðir) og lokið fyrri áfanga í Skilmannahreppi (81 staður), lokið var 2. áfanga í Kaldraneshreppi (116 staðir), 3. og síðasta áfanga í Glæsibæjarhreppi (183 staðir), og 2. áfanga í Dalvíkurbyggð (325 staðir). Önnur svæði: Reykjanes (201 staður), skráðar voru fornleifar á fjórum jörðum í Borgarfjarðarsveit (100 staðir), Vatneyri við Patreksfjörð (5), Héðinsfirði (218 staðir), Norðurárdal í Skagafirði (58), og við Kárahnjúka (282).

Deiliskráning: Vegna deiliskipulags voru 13 staðir skráðir í Skorholtsnesi í Borgarfirði.

Á árinu voru því færðar á svæðisskrá alls 8.812 minjar, en 2.544 á aðalskrá. Í árslok voru alls 43.646 minjastaðir á skrá stofnunarinnar, þar af hafa 10.924 verið skráðir á vettvangi.

Fornleifaefirlit

Umhverfismat: FSÍ kannaði fornleifar í tilefni af umhverfismati á eftirtöldum stöðum: í Hveragerði, við Reykjanesbraut, í landi Klafastaða og Kataness, á Vatneyri við Patreksfjörð, í Norðurárdal í Skagafirði, í Héðinsfirði, við Tunguveg í Svarfaðardal, á Kárahnjúkasvæðinu og Fljótisdal.

Reykjavík: Að ósk Reykjavíkurborgar voru grafnir nokkrir könnunarskurðir á lóð Aðalstrætis 16 í tilefni af fyrirhuguðum byggingarframkvæmdum þar.

Þingvellir: Gerðar voru nokkrar

smávægilegar athuganir á Þingvöllum vegna kristnihátíðarhalds.

Kennslumál

Fornleifaskólinn: Sumarið 2000 var 4. starfsár Fornleifaskóla FSÍ. Nemendur að þessu sinni voru 14 og komu frá Bandaríkjunum, Bretlandi, Íslandi, Noregi og Svíþjóð: Dan Boggs, Kelly Walsh, Briana Myers, Matthew Brown, Jennifer DeFoore, Jennifer Rosenberg, Irina Fusaylova (Bandaríkin); Mari Ostmo, Kristin Fjaerestad, Kim Hjarðar (Noregur); Kristine Loh, Kevin Hayward (Bretland); Elin Karlsson (Svíþjóð), Oddgeir Hansson (Ísland).

Kennarar og leiðbeinendur voru frá Fornleifastofnun, Rannsóknarstofnun Náttúruverndarráðs á Skútustöðum, New York, Edinborg og Stirling: Adolf Friðriksson, Oscar Aldred, Árni Einarsson, Andy Dugmore, Hildur Gestdóttir, Garðar Guðmundson, Christian Keller, Gavin Lucas, Karen Milek, Anthony Newton, Ragnar Edvardsson, Howell M. Roberts, Mjöll Snæsdóttir, Orri Vésteinsson, Magnús Á. Sigurgeirsson, Tom McGovern, Sophia Perdikaris, Ian Simpson og Clayton Tinsley.

Námskeiðið stóð frá 24. júlí til 18. ágúst. Það fór sem fyrr fram á Hofstöðum í Mývatnssveit og að þessu sinni einnig að Sveigakoti sunnan Mývatns. Fengu nemendur leiðsögn á vettvangi og fyrirlestrar voru haldnir í bækistöð leiðangursins í Kröflu. Meðal námsefnis var saga íslenskrar fornleifafræði, íslensk fornleifaskráning, kirkjufornleifafræði, vitnisburður plöntuleifa, skordýraleifa og dýrabeina í fornleifafræði, líffræði

Mývatns og umhverfis þess og gjóskulagafræði. Hlaut FSÍ úthlutun á fjárlögum frá Alþingi vegna skólalahaldsins.

Auk þessa kenndu Adolf Friðriksson og Orri Vésteinsson hluta af námskeiði í miðaldafræðum fyrir erlenda stúdenta sem Stofnun Sigurðar Nordal hélt í júlí, og leiðbeindu nemendum sem unnu ritgerðir um fornleifafræði á ýmsum námsstigum við HÍ, Glasgow, Tours, Bamberg og Hunter College. Orri Vésteinsson var jafnframt stundakennari við HÍ á vormisseri, kenndi við Endurmenntunarstofnun og frá nóvembermánuði hefur hann gegnt prófessorsstöðu sem “Adjunct member of the Doctoral Faculty” við Graduate School, City University of New York.

Um haustið hóf Birna Lárusdóttir nám til MA-prófs við FSÍ og er hún annar nemandinn sem skráður hefur verið í þetta nám. Elín Ósk Hreiðarsdóttir vinnur að meistaraaritgerð um sörvistölur á Íslandi.

Alþjóðlegt samstarf

Norrænt samstarf: Árið 1999 hóf Fornleifastofnun samstarf við Dansk Polar Center og Arkeologisk Museum í Stavanger fyrir styrk frá NOS-H til rannsókna á húsagerð víkingaaldar. Liður í þessu samstarfi eru m.a. áður nefndar rannsóknir í Þjórsárdal og á Hofstöðum.

Fjarkönnun: Stofnunin hóf samstarf við Bradfordháskóla um fjarkönnun. Haustið 2000 hóf Timothy Horsley doktorsnám í Bradford og er verkefni hans fólgið í þróun fjarkönnunaraðferða til fornleifarannsókna við íslenskar aðstæður.

Heimsmínjar og menning 2000: Menntamálaráðherra skipaði Adolf

Friðriksson sem fulltrúa Íslands í stjórn NWHO, norrænu heimsminjaskrifstofunnar í Osló og Garðar Guðmundsson í vinnuhóp NWHO. Sótti Garðar fundi vinnuhópsins í Kaupmannahöfn og Luleå í Svíþjóð. Ráðuneytið skipaði einnig Adolf og Garðar í fagråd Menningar 2000, menningaráætlunar Evrópusambandsins og sátu þeir fundi fagrådanna í Brussel.

Útgáfa og miðlun

Kuml og haugfé, endurútgáfa: Vinnu við 2. útgáfu Kumla og haugfjár lauk haustið 2000 og kom bókin út í nóvember með viðhöfn. Á útgáfudaginn hélt Mál og menning útgáfuhóf í Iðnó og afhenti frú Halldóra Eldjárn fyrsta eintakið Davíð Oddssyni forsætisráðherra. Þór Magnússon fv. Þjóðminjavörður, Ólöf Eldjárn ritstjóri og Adolf Friðriksson héldu ræður.

Orðasafn íslenskrar fornleifafræði: Stofnunin vinnur að orðasafni í fornleifafræði. Er verkið unnið í samstarfi við Félag íslenskra fornleifafræðinga.

Skýrslur Fornleifastofnunar: Á þessu ári voru gefnar út 22 fjölrítaðar skýrslur, sjá nánar ritaskrá hér að neðan.

Miðlun menningarsögulegra upplýsinga: Haldið var áfram samstarfsverkefni FSÍ, Landssímans, Landmótunar, Arfs og fleiri aðila um stafræna útgáfu á efni um fornleifar.

Fundir og fyrirlestrar

Þann 31. maí árið 2000 stóðu Fornleifastofnun, Jarð- og landfræðiskor HÍ og RALA fyrir fundi um samstarf við Edinborgarháskóla um þróun landfræðilegra upplýsingakerfa (GIS). Fulltrúum

frá Edinborgarháskóla, Náttúrufræðistofnun, Þjóðminjasafni, Landgræðslunni, Orkustofnun, Landmælingum og Veðurstofu var boðið til fundarins. Dr. Andrew Dugmore og Dr. William Mackaness við landfræðideild Háskólans í Edinborg fluttu erindi um eðli og gildi landfræðilegra upplýsinga, um sögulega landfræði og fornleifafræði og um kosti og takmörk landfræðilegra upplýsingakerfa. Íslenskar stofnanir kynntu verkefni sín á þessu sviði og umræður spunnust um margvíslega samstarfsmöguleika milli ólíkra stofnana í framtíðinni.

Orri Vésteinsson sótti ráðstefnur á Nýfundnalandi og í New York sem haldnar voru í tilefni af hátíðarhöldum vegna landafunda norrænna manna í vestri. Hann hélt einnig eftirtalda fyrirlestra: “Fornleifarannsóknir á Hofstöðum í Mývatnssveit.” Vísindafélag Íslendinga, Norræna húsinu, 26. janúar, erindi um fornleifar á Norðurslóðadegi í Norræna húsinu, 19. febrúar, “Neðri-Ás: Kirkja og kirkjugarður úr frumkristni á Íslandi,” fyrirlestur í Hóládómkirkju, 18. júní, “The Formation of a Society in Viking Age Iceland,” Fyrirlestur á Viking Millennium International Symposium, St. John’s, Nýfundnalandi, 16. september, “Pre-Christian Religion in Iceland - an archaeological view.” Fyrirlestur á Viking Millennium International Symposium, Nýfundnalandi, 19. september, “Brotasaga - um fyrsta bindi Kristni á Íslandi.” Erindi á málþingi um Kristni á Íslandi, í Þjóðarbókhöfðu, 21. október, “The making of a new society in Iceland - the 9th to 11th centuries”, fyrirlestur við Brooklyn College, CUNY, 5. desember, “The Vikings in Iceland,” fyrirlestur í

American Museum of Natural History, New York, 6. desember.

Ritaskrá 2000

Adolf Friðriksson (2000) *Fornleifakönnun í landi Klafastaða og Kataness*, FS127-00181, Reykjavík.

—(2000) Viking Burial Practices in Iceland, Kristján Eldjárn, *Kuml og haugfé*, 2. útg., Reykjavík, 549-610.

Adolf Friðriksson (ritstj.) (2000), Kristján Eldjárn, *Kuml og haugfé*, 2. útg., Reykjavík.

Adolf Friðriksson og Anna Hallgrímsdóttir (2000) *Fornleifakönnun í landi Austureyjjar í Laugardalshreppi, Árnæs-sýslu*, FS114-0001, Reykjavík.

Adolf Friðriksson, Elín Ósk Hreiðarsdóttir, Hildur Gestsdóttir, Margrét Stefánsdóttir og Orri Vésteinsson (2000) *Fornleifakönnun í Eyjafirði XII: Fornleifar á Upsaströnd, Dalvíkurlandi og vestanverðum Svarfaðardal inn að Klaufabrekku*, FS116-99091, Reykjavík.

Adolf Friðriksson og Hildur Gestsdóttir (2000) *Kuml að Þverá í Laxárdal, Reykdælahreppi, S-Þingeyjarsýslu*, FS113-9925, Reykjavík.

Birna Lárusdóttir, Elín Ósk Hreiðarsdóttir, Hildur Gestsdóttir, Orri Vésteinsson og Sædís Gunnarsdóttir (2000) *Fornleifaskráning í Skútustaðahreppi IV: Fornleifar við norðan- og austanvert Mývatn, milli Grímsstaða og Kálfastrandar auk afréttarlanda*, FS118-96014, Reykjavík.

Elín Ósk Hreiðarsdóttir (2000) *Fornleifakönnun: Sumarbústaðabyggð í Skorholtsnesi*, FS125-00151, Reykjavík.

—(2000) *Menningarminjar á fyrirhuguðu framkvæmdasvæði við Tunguveg*, FS124-00131, Reykjavík.

Hildur Gestsdóttir (2000) Geldingurinn á Öndverðarnesi, *Árbók hins íslenska fornleifafélags 1998*, 145-152.

—(2000) Mannabein, *Forn kirkja og grafreitir á Neðra-Ási í Hjaltadal*, FS109-98174, Reykjavík.

Natascha Mehler (2000) Óvenjuleg leirker frá 16. öld fundin á Íslandi, *Árbók hins íslenska fornleifafélags 1998*, 165 – 171.

Magnús Á. Sigurgeirsson (2000) Gjóskulagagreining, *Forn kirkja og grafreitir á Neðra-Ási í Hjaltadal*, FS109-98174, Reykjavík.

Magnús Á. Sigurgeirsson og Orri Vésteinsson (2000) *Fornleifaskráning í Borgarfirði norðan Skarðsheiðar I*, FS111-99241, Reykjavík.

Mjöll Snæsdóttir (ritstj.) (2000) *Árbók hins íslenska fornleifafélags 1998*, Reykjavík.

Oddgeir Hansson og Orri Vésteinsson (2000) *Fornleifaskráning á Tjörnesi*, FS117-99201, Reykjavík.

Orri Vésteinsson (2000) *The Christianization of Iceland. Priests, Power and Social Change 1000-1300*, Oxford.

—(2000) *Fornleifakönnun. Hringvegur í Norðurárdal í Skagafirði*, FS123-00081, Reykjavík.

—(2000) *Fornleifakönnun. Sorpbrennsla á Patreksfirði*, FS115-00021, Reykjavík.

—(2000) *Fornleifarannsókn undir bæjar- dyrum og göngum í torfbænum í Laufási*, FS110-99231, Reykjavík.

—(2000) *Fornleifaskráning í Borgarfirði norðan Skarðsheiðar II. Reykholt og Breiðabólstaður í Reykholtsdal*, FS126-00121, Reykjavík.

—(2000) *Menningarminjar í Laufási við Eyjaffjörð*, FS112-98081, Reykjavík.

—(2000) *The Archaeology of Landnám. Early Settlement of Iceland, Vikings. The North Atlantic Saga*, W. W. Fitzhugh og E. I. Ward (ritstj.), Washington-London, 164-174.

Orri Vésteinsson (ritstj.) (2000) *Forn kirkja og grafreitir á Neðra-Ási í Hjaltadal*, FS109-98174, Reykjavík.

- Ragnar Edvardsson (2000) *Deiliskráning vegna Vatnsfjarðarveggar í Ísafjarðarsýslu*, FS107-9921, Reykjavík.
- (2000) *Fornleifakönnun vegna Vestfjarðaveggar frá Skálmarfirði til Kollafjarðar*, Reykjavík, FS108-9922.
- (2000) *Fornleifaskráning í Bolungarvík. Lokaskýrsla*, FS120-96023, Reykjavík.
- (2000) *Fornleifaskráning í Kaldrananeshreppi í Strandasýslu. Annar hluti*, FS119-99132, Reykjavík.
- Sædís Gunnarsdóttir (2000) *Fornleifar í Rangárvallasýslu II. Svæðisskráning fornleifa í Eyjafjallahreppi og Landeyjum. 1. hefti. Inngangur. Fornleifar í Landeyjum*, FS121-99022, Reykjavík.
- (2000) *Meningarmínjar í Rangárvallasýslu. Greinargerð um svæðisskráningu*, FS122-99023, Reykjavík.
- Sædís Gunnarsdóttir og Guðrún Sveinbjarnardóttir (2000) *Fornleifar í Rangárvallasýslu II. Svæðisskráning fornleifa í Eyjafjallahreppi og Landeyjum. 2. hefti. Fornleifar undir Eyjafjöllum*, FS121-99022, Reykjavík.

2001

Alls voru 56 einstaklingar við störf í lengri eða skemmri tíma. Unnið var að 45 verkefnum og í öllum landsfjórðungum. Fjöldi ritverka var 51. Velta stofnunarinnar var 55,6 mkr. Á árinu setti Alþingi ný lög um verndun fornleifa og fornleifarannsóknir og var lagarammi starfsemi á þessu sviði bættur verulega. Eins var stofnaður sjóður í tilefni aldamóta, Kristnihátíðarsjóður og er honum m.a. ætlað það hlutverk að veita veglega styrki til fornleifarannsókna.

Hér að neðan er fjallað nánar um einstaka þætti í starfsemi Fornleifastofnunar.

Starfslið

Árið 2001 voru 17 starfsmenn í föstu starfsliði Fornleifastofnunar: Adolf Friðriksson, Oscar Aldred, Barbara A. Baska, Birna Lárusdóttir, Elín Ósk Hreiðarsdóttir, Garðar Guðmundsson, Hildur Gestsdóttir, Gavin Lucas, Mjöll Snæsdóttir, Oddgeir Hansson, Orri Vésteinsson, Ragnar Edvardsson, Howell M. Roberts, og Sædís Gunnarsdóttir. Anna Hermannsdóttir lét af starfi framkvæmdastjóra á árinu. Ólöf Þorsteinsdóttir var ráðin í nýja stöðu skrifstofustjóra og Barbara Guðnadóttir í nýja stöðu verkefnastjóra. Voru sjö einstaklingar í fullu starfi en aðrir í hlutastörfum. Auk þeirra unnu við fornleifaskráningu, fornleifauppgröft og önnur verkefni: Anna Hallgrímsdóttir, Aron Hallsson, Bruno Berson, Richard Cherrington, Jannie Amsgaard Ebsen, Kristin Fjarestad, Gróa Másdóttir, Guðmunda Björnsdóttir, Guðmundur H. Jónsson, Guðmundur P. Líndal, Guðrún Alda Gísladóttir, Andrew Hammon, Rebecca Hardy, Helgi Bragason, Eignil Hurtigkarl, Inga Elín Guðmundsdóttir, Ívar Alfreð Grétarsson, Jónína Arnarsdóttir, Kristinn Edvardsson, Magnús Á Sigurgeirsson, Ruth Maher, Margrét Stefánsdóttir, Natascha Mehler, Karen Milek, Brianna Myers, Ósk Hilmarsdóttir, Petra Moesslein, Rannveig Guðmundsdóttir, Karin E. Roug, Sandra Halldórsdóttir, Sigríður Þorgeirsdóttir, Sólborg Una Pálsdóttir, Sólveig M. Heiðberg, Christine Sheard, Duncan Stirk, Sædís Gunnarsdóttir, Sölvi Sigurðsson, James Stuart Taylor og Þóra Pétursdóttir.

Alls voru 56 launþegar á árinu, í 15

stöðugildum.

Fornleifarannsóknir

Aðalstræti: Rannsakaðar voru fornleifar á fyrirhuguðum byggingarreit á lóðum nr. 14 og 16 við Aðalstræti í Reykjavík í samstarfi við Árbæjarsafn. Uppgröfturinn hófst í janúar og lauk í júní. Í ljós komu mannvistarleifar frá síðari öldum og þar undir leyndust undurvel varðveittar leifar skála frá víkingaöld. Við rannsóknina fundust allnokkrir forngrípir og margvísleg sýni voru tekin til forn-
vistfræðilegra athugana.

Gásir: Forrannsókn var gerð á leifum Gásakaupstaðar við Eyjafjörð í samvinnu við Minjasafnið á Akureyri. Minja-
staðurinn var mældur upp mjög nákvæmlega og skurðir frá fyrri rannsóknnum opnaðir og athugaðir. Svo virðist sem staðurinn hafi verið notaður um aldir, en byggingar sem þar voru reistar hafa einungis verið til tímabundinnar dvalar.

Hofstaðir í Mývatnssveit: Grafið var í leifar gólfs í skálanum sem óhreyft var frá rannsókn Bruuns 1908. Allt gólfið var tekið til fleytingar og í ljós komu raðir af stoðarholum langsum eftir skálagólfi. Lokið var rannsóknnum á húsum A4 og A5 við austurhlið skálans, og hafin rannsókn á C, viðbyggingunni við norðurgafli. Haldið var áfram uppgrefti kirkju og grafreits (Z) og hefur nú 51 gröf komið í ljós.

Auk Fornleifastofnunar tóku NABO, Stirling University, Hunter College, Brooklyn College, Víkinga- og miðaldastofnunin í Osló og Fornleifastofnunin í Varsjá þátt í rannsókninni, sem jafnframt naut styrkja frá Rannís, NOS-H og National Science Foundation.

Staðfræði kumla: Rannsókn á staðfræði kumla sem hófst 1999, lá niðri árið eftir en hófst á ný sumarið 2001, í samstarfi við Þjóðminjasafn sem fyrr og að þessu sinni með styrk frá Rannís. Einkum voru athuguð kuml á Suðurlandi, Austfjörðum og Norðausturlandi, alls 84 staðir. Svo virðist sem kuml hafi einkum verið höfð skammt utan túns við bæi, eða út við landamerki, fjarri bæ.

Sveigakot í Mývatnssveit: Haldið var áfram rannsóknnum í Sveigakoti og kom m.a. í ljós að skálinn var í notkun fram á 12. öld með hléum þó. Einnig var grafin fram afar lítið jarðhús sem notað hefur verið til íveru.

Þjórsárdalur: Grafið var m.a. í skálann á Skallakoti og staðfest fyrri niðurstaða frá rannsóknunum 1939 um að hann hafi verið farinn í eyði fyrir Heklugosið 1104. Undir skálagólfinu vottar fyrir eldri mannvistarleifum.

Fornleifaskráning

Svæðisskráning: Gerð var svæðisskráning fyrir Hrunamannahrepp (1093 staðir), Reykdælahrepp (1230 staðir), Hálshrepp (1409 staðir), A-Húnavatnssýslu (4551 staður), Grindavíkurkaupstað (311 staðir), og Þeistareyki (50).

Aðalskráning: Lokið var 3. og síðasta áfanga í Grímsnesi (500), 3. áfanga í Dalvíkurbyggð (565), 2. áfanga sunnan Skarðsheiðar, þ.e. skráningu lokið í Skilmannahreppi (105 staðir) og hafin í Leirár- og Melasveit (90 staðir), Reykholtssdal og neðanverðri Hálsasveit (260 staðir), Húsavík (277), í Fljótum í Skagafirði (25) og Ólafsfirði (11).

Deiliskráning: Vegna deiliskipulags og fyrirhugaðra framkvæmda voru forn-

leifar skráðar á vettvangi í landi Valla í Ölfusi (16 staðir), Hamragarða í V-Eyjafjallahreppi (6 staðir), Hellishóla í Fljótshlíð (20), Stóra-Núps (12), Miðdalskots (12) í Laugardal, Efstadals (47) í Laugardal, Böðmóðsstaða (18) í Laugardal, Austureyjar (14) í Laugardal, á Reykjanesi (205), í Hamarskoti í Hafnarfirði (5), á Möðruvöllum í Hörgárdal (11), Þeistareykjum (40) og á Núpsstað í V-Skaft (65).

Á árinu voru því færðar á svæðisskrá alls 8644 minjar, en 2511 á aðalskrá. Í heild eru 53.680 staðir á skrá hjá stofnuninni, og þar af hafa 13.435 verið skráðir á vettvangi.

Fornleifaefirlit

Umhverfismat: Fornleifastofnun kannaði fornleifar í tilefni af umhverfismati á eftirtöldum stöðum: Hafnarfjörður (Reykjanesbraut), Hellisheiði, Fljótsdals-herað, Ólafsfjörður og Fljót í Skagafirði.

Hafnarstræti 16: Fylgst var með framkvæmdum við Hafnarstræti 16 í Reykjavík og kannaðar mannvistarleifar sem komu í ljós við raskið. Voru það hleðslur og önnur ummerki um hús sem stóðu á lóðinni á 18. og 19. öld.

Kennslumál

Fornleifaskólinn: Árið 2001 var fimmta starfsár skólans. Við undirbúning fyrir þetta ár var ákveðið að gera ýmsar umbætur á kynningarmálum og umsóknarferli. Takmark skólans er að fá sem flesta af þeim nemendum sem hyggja á sérnám í norrænni fornleifafræði og hafa skilað sérstaklega góðum árangri í námi sínu til þessa. Síðustu ár hafa umsóknir einkum borist frá Evrópu og Ameríku og var því

lögð aukin áhersla á kynningarstarf þar. Viking and Medieval Centre í Oslo hefur tekið að sér að annast kynningu og umsóknir evrópskra nemenda og er umsjón þess í höndum Christian Keller prófessors. Umsóknir bandarískra nemenda eru í umsjá Hunter College og Brooklyn College í New York, Tom McGovern prófessor og Dr. Sophiu Perdikaris.

Nemendur að þessu sinni voru 14 og komu frá Bandaríkjunum, Danmörku, Íslandi, Noregi, Póllandi og Skotlandi: Jeppe Brun Skovby, Garry Keyes, Dea Sidenius Guttman og Anne-Mette Mortensen frá Árósum, Kevin Martin, Alistair James Becket, Elsa Davidson, Cathrine Hirst frá Glasgow, Eric Woodruff, Erik Seadale og Frank Feeley frá New York, Vicky Mikalsen frá Noregi, Joanna Skorzevska frá Póllandi og Birna Lárusdóttir frá Reykjavík.

Kennarar og leiðbeinendur voru frá Fornleifastofnun, Rannsóknarstofnun Náttúruverndarráðs á Skútustöðum, New York, Edinborg og Stirling: Oscar Aldred, Árni Einarsson, Andy Dugmore, Hildur Gestdóttir, Garðar Guðmundson, Christian Keller, Gavin Lucas, Karen Milek, Anthony Newton, Ragnar Edvardsson, Howell M. Roberts, Mjöll Snæsdóttir, Orri Vésteinsson, Magnús Á. Sigurgeirsson, Tom McGovern, Sophia Perdikaris, Ian Simpson og Clayton Tinsley.

Fengu nemendur leiðsögn á vettvangi og fyrirlestrar voru haldnir í bækistöð leiðangursins í Hafralækjarskóla í Aðaldal. Meðal námsefnis var saga íslenskrar fornleifafræði, íslensk fornleifaskráning, kirkjufornleifafræði, vitnis-

burður plöntuleifa, skordýraleifa og dýrabeina í fornleifafræði, líffræði Mývatns og umhverfis þess og gjóskulagafræði. Hlaut Fornleifastofnun úthlutun á fjárlögum frá Alþingi vegna skólahaldsins.

Adolf Friðriksson og Orri Vésteins-son leiðbeindu nemendum sem unnu ritgerðir um fornleifafræði á ýmsum námsstigum við HÍ, Glasgow, Tours, Bamberg og Hunter College. Orri Vésteinsson var jafnframt stundakennari við HÍ á vormisseri, kenndi við Endurmenntunarstofnun og gegnir prófessorsstöðu sem “Adjunct member of the Doctoral Faculty” við Graduate School, City University of New York.

Haustið 2001 hóf Guðrún Alda Gísladóttir nám til MA-prófs við FSÍ og er hún þriðji nemandinn sem skráður hefur verið í þetta nám.

Alþjóðlegt samstarf

Norrænt samstarf: Fornleifastofnun, í samstarfi við Kaupmannahafnarháskóla og Minjasafnið í Stavanger, hlaut styrk frá NOS-H til rannsókna á byggingarlist víkingaaldar. Liður í þessu samstarfi eru m.a. áður nefndar rannsóknir í Þjórsárdal og á Hofstöðum.

Evrópskt samstarf: Stofnunin tók þátt í undirbúningi að samstarfi aðila frá Bretlandi, Danmörku, Noregi, Póllandi og Rúmeníu auk Íslendinga um þróun gagnabanka um fornleifar. Samstarfsverkefnið nefnist ARENA (Archaeological Records of Europe - Networked Access) og hlaut veglegan styrk frá Evrópusambandinu.

Fjarkönnun: Timothy Horsley vann fjarsjármælingar víða um landið og eru

þær liður í þróun fjarkönnunaraðferða til fornleifarannsókna við íslenskar aðstæður. Verkefnið er hluti af samstarfi stofnunarinnar við Bradfordháskóla.

Heimsmínjar: Adolf Friðriksson situr í stjórn NWHO, norrænu heimsmínjaskrifstofunnar í Osló og Garðar Guðmundsson starfar í vinnuhópi NWHO. Sótti Adolf fundi stjórnarinnar sem haldnir voru í Osló og Stokkhólmi.

Útgáfa og miðlun

Stóraborg: Fornleifastofnun vinnur að úrvinnslu Stórborgarrannsókna í samvinnu við Þjóðminjasafn. Unnið var við rannsóknir á forngripum og dýrabeinum, og greiningu viðartegunda í stafílátum og margvíslegra sýna. Er verkið í umsjá Mjallar Snæsdóttur og Orra Vésteinssonar.

Orðasafn íslenskrar fornleifafræði: Stofnunin vinnur að orðasafni í fornleifafræði, í samstarfi við Félag íslenskra fornleifafræðinga.

Skýrslur Fornleifastofnunar. Á þessu ári voru gefnar út 33 fjölritaðar skýrslur, sjá nánar ritaskrá hér að aftan.

Miðlun menningarsögulegra upplýsinga: Stofnunin vinnur að stafrænni útgáfu á Ísleifu, íslenskri fornleifaskrá. Verkefnið er styrkt af Rannís.

Fundir og fyrirlestrar: Dagana 29.-31. mars 2001 var haldin fjölmenn ráðstefna í háskólanum í Glasgow, undir yfirskriftinni “Atlantic Connections & Adaptations. Economies, Environments and Subsistence in the North Atlantic”. Ráðstefnan var á vegum AEA og NABO. Hluti dagskrárinnar var helgaður rannsóknum á Hofstöðum og í nágrenni Mývatns. Meðal fyrirlestra voru: Adolf

Friðriksson og Orri Vésteinsson: Landscapes of Settlement Project Overview; Andrew J. Dugmore ofl.: Tephra Dating and Archaeology, Clayton Tinsley: Zooarchaeology of Mývatn; Karen Milek: Organisation & maintenance of domestic space in Viking Age Iceland; Ian A. Simpson, W. Paul Adderley, & Clare Peters: Fuel resource utilisation in landscapes of settlement, northern Iceland; Amanda Thomson & Ian A. Simpson, Grazing management and land degradation in pre-modern Iceland: an historical environmental model; Andrew J. Dugmore ofl.: Landscape Change in the Mývatn area; Orri Vésteinsson: Settlement patterns and the emergence of a social structure in Iceland; Kevin P. Smith & Michèle M. Hayeur-Smith: Ferrous and non-ferrous metalworking in early medieval Iceland: the social and environmental impacts of small-scale industry in a colonising context.

21. norræna fornleifafræðingabíngið var að þessu sinni haldið á Akureyri, 6-9. september í umsjá Félags íslenskra fornleifafræðinga. Meðal fyrirlestra um rannsóknir á vegum stofnunarinnar voru: Adolf Friðriksson: The Topography of pagan Burials in Iceland; Orri Vésteinsson: Consolidation or decline? Farm abandonment in Iceland in the 12th-13th centuries; Ragnar Edvardsson: Using Quantitative Methods to analyze Árni Magnússon's Land Registrar. Garðar Guðmundsson: Ancient fields in Iceland; Orri Vésteinsson & Ian S. Simpson: Fuel utilisation in pre-industrial Iceland. A micro-morphological and historical analysis; Tim Horsley (S. J.

Dockrill, A. Schmidt, A. Friðriksson & O. Vésteinsson): A Preliminary Assessment of the Use of Routine Geophysical Techniques for the location, characterisation and interpretation of buried archaeology in Iceland. Á ráðstefnunni var jafnframt kynnt veggspjald Árna Einarssonar, Oddgeirs Hanssonar og Orra Vésteinssonar: A New assembly site in Skuldaþingsey, NE-Iceland. Önnur erindi sem haldin voru á árinu voru sem hér segir: Adolf Friðriksson: Kuml og íslensk forsaga, erindi haldið hjá Vísindafélagi Íslendinga 26. apríl; Orri Vésteinsson: Fornleifar, heimildir og samtíminn – Hádegisfundaröð Sagnfræðingafélagsins “Hvað er heimild?” í Norræna húsinu, 20. febrúar; — The Archaeology of Mývatnssveit – TWIN Symposium on Cold Aquatic Environment, Skjólbrekku, Mývatnssveit, 14. maí 2001; — Einyrkinn og frumkvæðið – Farskóli safnmanna, Húsavík, 13. september 2001; — Fornleifar við Aðalstræti – Aðalfundur Hins íslenska fornleifafélags, Reykjavík, 27. desember.

Ritaskrá 2001

- Adolf Friðriksson (2001) *Fornleifakönnun vegna fyrirhugaðrar virkjunar við Kárahnjúka*, FS135-00061, Reykjavík.
- Adolf Friðriksson og Ragnar Edvardsson (2001) *Kárahnjúkavirkjun - Fornleifar og vatnafar*, FS150-00062, Reykjavík.
- Oscar Aldred (2001) Structure A2 (Area A). In: G. Lucas (ed.) *Hofstaðir 2000*.
- Birna Lárusdóttir (2001) *Hellishólar í Fljótshlíð*, FS140-01051, Reykjavík.
- (2001) *Stóri-Núpur. Fornleifakönnun*, FS147-01081, Reykjavík.
- Birna Lárusdóttir og Orri Vésteinsson (2001)

- Fornleifaskráning í Grímsneshreppi II: Fornleifar á Búrfelli, Hæðarenda, Klausurhólum, Hallkelshólum, Björk, Stóruborg, Fossi, Mýrarkoti, Hraunkoti, Kiðjabergi, Arnarbæli, Vaðnesi, Snæfoksstöðum og Öndverðarnesi*, FS138-99062, Reykjavík.
- Alex Chepstow-Lusty (2001) Pollen Analyses. *Hofstaðir 2000*, G. Lucas (ritstj.). Reykjavík.
- Elín Ósk Hreiðarsdóttir (2001) *Fornleifakönnun. Reykjanesbraut*, FS133-00141, Reykjavík.
- (2001) *Fornleifaskráning á Núpsstað, Vestur-Skaftafellssýslu*, FS155-01181, Reykjavík.
- (2001) *Fornleifaskráning í Hveragerði*, FS137-00171, Reykjavík.
- (2001) *Fornleifaskráning í Eyjafirði XV: Aðalskráning í Glæsibæjarhreppi III*, FS142-98043, Reykjavík.
- (2001) *Fornleifaskráning í Eyjafirði XVI. Fornleifar í innsta hluta Svarfaðardals (frá Göngustaðakoti) og í vestanverðum Skiðadal inn að Þverá*, FS143-99092, Reykjavík.
- Elín Ósk Hreiðarsdóttir og Orri Vésteinsson (2001) *Fornleifaskráning í Borgarfirði norðan Skarðsheiðar III. Bær í Bæjarsveit og Kleppjárnsreykir í Reykholtssdal*, FS144-00122, Reykjavík.
- Garðar Guðmundsson (2001) The Environmental Evidence. *Fornleifarannsókn á lóðunum Aðalstræti 14-18*, H.M.Roberts (ritstj.), Reykjavík.
- Garðar Guðmundsson og Mjöll Snæsdóttir (2001) *Meintir fornir akrar í Akurey á Kollafirði. Skýrsla vegna könnunarskurða er teknir voru haustið 1999*, FS154-98231, Reykjavík.
- Guðmunda Björnsdóttir (2001) *Fornleifaskráning í landi Böðmóðstaða í Laugardal*, FS159-01111, Reykjavík.
- (2001) *Fornleifaskráning í landi Austur-eyjar í Laugardal*, FS160-01121, Reykjavík.
- (2001) *Fornleifaskráning í landi Efstadals í Laugardal*, FS161-01101, Reykjavík.
- (2001) *Fornleifaskráning í landi Miðdalskots í Laugardal*, FS162-01091, Reykjavík.
- Guðrún Alda Gísladóttir og Orri Vésteinsson (2001) *Menningarminjar í Reykdælahreppi. Svæðisskráning*, FS151-01021, Reykjavík.
- Hildur Gestsdóttir (2001) The Medieval Chapel and Churchyard. *Hofstaðir 2000*, G. Lucas (ritstj.), Reykjavík.
- (2001) Palaeopathology. *Hofstaðir 2000*, G. Lucas (ritstj.), Reykjavík.
- Hildur Gestsdóttir og Gavin Lucas (2001) The Post-Medieval Farm. *Hofstaðir 2000*, G. Lucas (ritstj.), Reykjavík.
- Hildur Gestsdóttir og Sædís Gunnarsdóttir (2001) *Menningarminjar í Aðaldal, Kinn og Bárðardal. Svæðisskráning*, FS129-00111, Reykjavík.
- (2001) *Menningarminjar í Reykjahverfi. Svæðisskráning*, FS128-00101, Reykjavík.
- Gavin Lucas (2001) *Hofstaðir 2000. Framvinduskýrslur/Interim Report*, FS130-91018, Reykjavík.
- Magnús Á. Sigurgeirsson (2001) Gjóskulagagreining. In H.M.Roberts (ed.) *Fornleifarannsókn á lóðunum Aðalstræti 14-18*.
- Natascha Mehler (2001) The Clay Pipes. In H.M.Roberts (ed.) *Fornleifarannsókn á lóðunum Aðalstræti 14-18*.
- The Finds. In H.M.Roberts (ed.) *Fornleifarannsókn á lóðunum Aðalstræti 14-18*.
- Karen B. Milek (2001) Geoarchaeological Sampling Report. *Hofstaðir 2000*, G. Lucas (ritstj.), Reykjavík.
- (2001) Geoarchaeological Interim Report. *Fornleifarannsókn á lóðunum Aðalstræti 14-18*, H.M.Roberts (ritstj.), Reykjavík.
- Mjöll Snæsdóttir (2001) Viðauki: Athugun á leifum í húsgrunni í Hábae. *Fornleifar í Rangárvallasýslu III. Aðalskráning í*

- Djúpárhreppi*, FS146-00051, Reykjavík.
- (2001) Forkönnun á fornleifum og jarðlögum á lóðunum Túngötu 2-6 og Aðalstræti 14-18 í Reykjavík. Bráðabirgðaskýrsla. *Fornleifarannsókn á lóðunum Aðalstræti 14-18*, H.M.Roberts (ritstj.), Reykjavík
- (ritstj.) (2001) *Árbók hins íslenska fornleifafélags 1999*, Reykjavík.
- Oddgeir Hansson (2001) Fornleifakönnun við Reykjanesbraut, FS149-01141, Reykjavík.
- Oddgeir Hansson og Orri Vésteinsson (2001) *Fornleifar í Rangárvallasýslu III. Aðalskráning í Djúpárhreppi*, FS146-00051, Reykjavík.
- Orri Vésteinsson (2001) *Archaeological investigations at Sveigakot 1998-2000*, FS134-00211, Reykjavík.
- (2001) *The Conversion of the Icelanders. Europe around the year 1000*, P. Urbanczyk (ritstj.) Polish Academy of Sciences, Warsaw 2001, 325-42.
- (2001) *Fornleifakönnun. Jarðgöng milli Ólafsfjarðar og Siglufjarðar*, FS141-01061, Reykjavík.
- (2001) *Fornleifakönnun. Vellir í Ölfusi*, FS139-01041, Reykjavík.
- (2001) *Meningarminjar í Grindavíkurkaupstað. Svæðisskráning*, FS157-01191, Reykjavík.
- (2001) *Möðruvellir í Hörgárdal. Fornleifakönnun*, FS153-98071, Reykjavík.
- (2001) *The Pithouse (Area G). Hofstaðir 2000*, G. Lucas (ritstj.), Reykjavík.
- (2001) *Um hvað eru fornleifar heimildir? Lesbók Morgunblaðsins*. 3. mars.
- (2001) *Þeistareykir í Suður Þingeyjar-sýslu. Fornleifakönnun*, FS152-01161, Reykjavík.
- Ragnar Edvardsson (2001) *Fornleifaskráning vegna deiliskipulags í landi Hamragarða í Vestur Eyjafjallahreppi*, FS132-00201, Reykjavík.
- Ragnar Edvardsson og Garðar Guðmundsson (2001) *Hafnarstræti 16. Fornleifakönnun*, FS145-01071, Reykjavík.
- H.M.Roberts (ed.) (2001) *Fornleifarannsókn á lóðunum Aðalstræti 14-18, 2001. Framvinduskýrslur. Archaeological excavations at Aðalstræti 14-16, 2001. A Preliminary Report*, FS156-00161, Reykjavík.
- (2001) *The Skáli or Longhouse (Area A/B). Hofstaðir 2000*, G. Lucas (ritstj.), Reykjavík.
- Ian A. Simpson, Andrew J. Dugmore, Amanda Thomson og Orri Vésteinsson (2001) *Crossing the thresholds: human ecology and historical patterns of landscape degradation*, *Catena* 42, 175-192.
- Sædís Gunnarsdóttir (2001) *Meningarminjar í Hrunamannahreppi. Svæðisskráning*, FS136-01011, Reykjavík.
- (2001) *Meningarminjar í Austur-Húnavatnssýslu*, FS148-01131, Reykjavík.